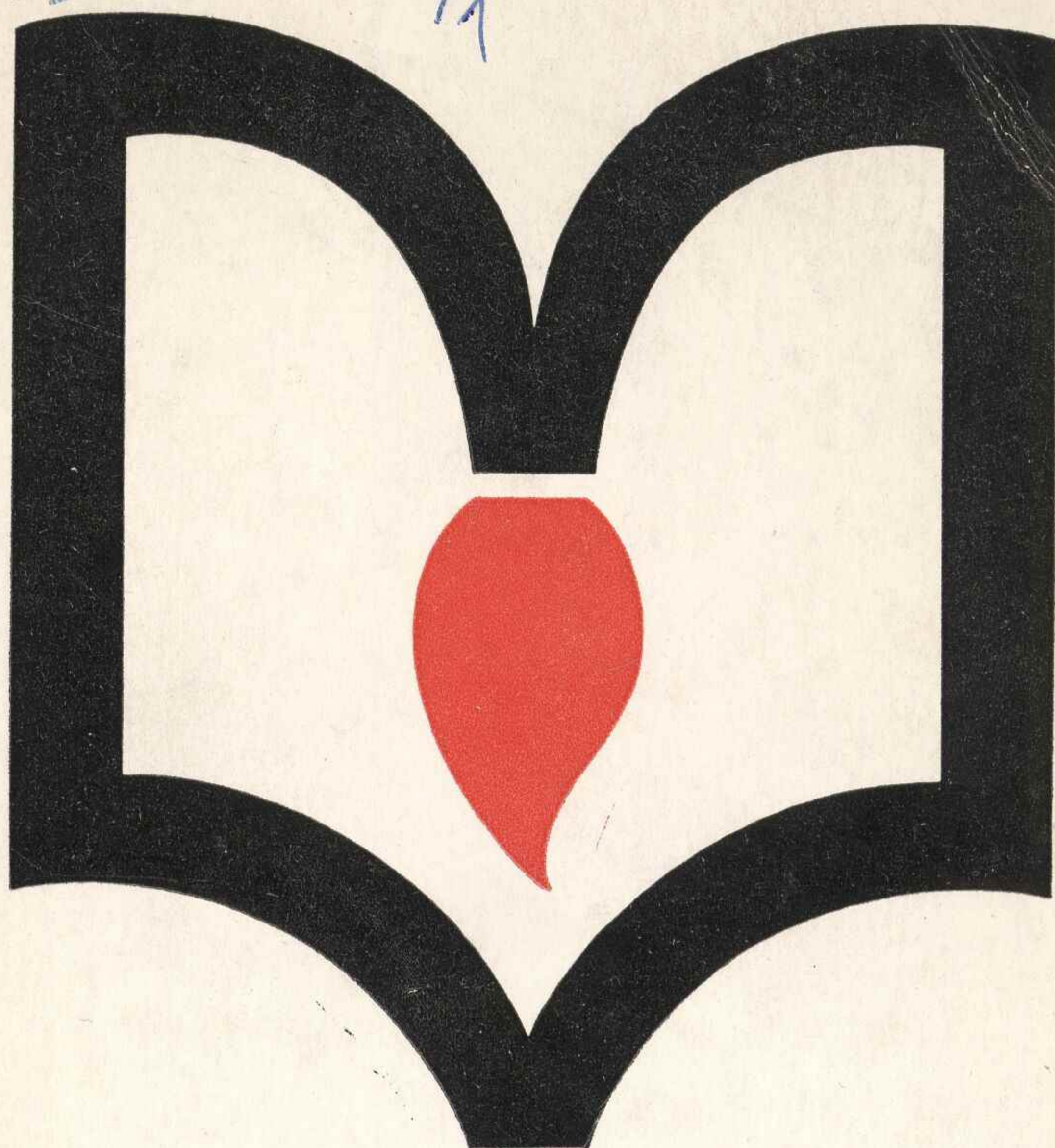

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI
ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW

168/73

MX

SZTUKA KSIĄŻKI
OGÓLNOPOLSKA WYSTAWA
GRAFIKI KSIĄŻKOWEJ

WARSZAWA MAJ 1973

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI
ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW

SZTUKA KSIĄŻKI

OGÓLNOPOLSKA WYSTAWA
GRAFIKI KSIĄŻKOWEJ

MAJ 1973

CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
Warszawa, „Zachęta”, plac Małachowskiego 3

Protektorat nad wystawą objął
Obywatel STANISŁAW WRÓŃSKI
Minister Kultury i Sztuki

Komitet Honorowy

TADEUSZ KACZMAREK
Wiceminister Kultury i Sztuki

ROMUALD JEZERSKI
Kierownik Wydziału Nauki i Oświaty KC PZPR

JERZY KWIATEK
Kierownik Wydziału Kultury KC PZPR

WIESŁAW BEK
Wiceprezes Zarządu RSW „Prasa—Książka—Ruch”

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ
Prezes Związku Literatów Polskich

JANUSZ KACZMARSKI
Prezes Związku Polskich Artystów Plastyków

ANDRZEJ WASILEWSKI
Prezes Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek
Dyrektor Państwowego Instytutu Wydawniczego

TADEUSZ HUSSAK
Przewodniczący Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgarzy Polskich

MIECZYŚLAW PTAŚNIK
Dyrektor Departamentu Plastyki MKiS

RYSZARD PACIORKOWSKI
Dyrektor Naczelnego Zarządu Wydawnictw

JAN KLUCZEK
Dyrektor Zjednoczenia Przemysłu Poligraficznego

WOJCIECH WILSKI
Dyrektor Centralnego Biura Wystaw Artystycznych

EUGENIUSZ ADAMCZYK
Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich

PAWEŁ DĄBEK
Wydawnictwo Lubelskie

JERZY DRESZER
Wydawnictwa Naukowo-Techniczne

ZBIGNIEW GAJCZYK
Członek Prezydium PTWK
Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne

IGNACY GAJEWSKI
Państwowe Wydawnictwo „Iskry”

JEREMI GLISZCZYŃSKI
Wydawnictwo „Śląsk”

ALFRED GÓRNY
Wydawnictwo „Sport i Turystyka”

JÓZEF GRUDZIŃSKI
Wydawnictwa Komunikacji i Łączności

WITOLD JANKOWSKI
Instytut Wydawniczy „PAX”

WIESŁAW JAŹDŻYŃSKI
Wydawnictwo Łódzkie

LUDWIK KASIŃSKI
Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”

JERZY KLIMA
Wydawnictwo Harcerskie „Horyzonty”

DOBROŚLAW KOBIELSKI
Redaktor Naczelny
Biura Wydawniczo-Propagandowego RSW „Prasa—Książka—Ruch”

TADEUSZ KOSMAŁA
Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”

CZESŁAW KULESZA
Członek Prezydium PTWK
Wydawnictwa Komunikacji i Łączności

ANDRZEJ KURZ
Wydawnictwo Literackie

TADEUSZ LIPSKI
Instytut Wydawniczy CRZZ

JERZY ŁOZIŃSKI
Państwowe Wydawnictwa Szkolnictwa Zawodowego

STANISŁAW MACH
Instytut Wydawniczy „Nasza Księgarnia”

ROMAN MARCZEWSKI
Wydawnictwo Katalogów i Cenników

EDWARD MAZURKIEWICZ
Wydawnictwo Morskie

TADEUSZ PARNOWSKI
Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych

EUGENIUSZ PILISZEK
Wydawnictwo „Arkady”

STANISŁAW PUCHAŁA
Państwowe Wydawnictwo Naukowe

JERZY RASIŃSKI
Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne

TADEUSZ ROŻNIATOWSKI
Państwowe Zakłady Wydawnictw Lekarskich

ZYGMUNT SUROWIEC
Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza

FRANCISZEK SZEJGIS
Wydawnictwo Geologiczne

LECH SZYMAŃSKI
Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej

MIECZYŚLAW TOMASZEWSKI
Polskie Wydawnictwo Muzyczne

HENRYK WIDŁASZEWSKI
Spółdzielnia Wydawnicza „Książka i Wiedza”

JERZY WITTLIN
Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe

STANISŁAW ZIEMBIŃSKI
Wydawnictwo Prawnicze

JERZY ZIOŁEK
Wydawnictwo Poznańskie

Komitet Organizacyjny

Przewodniczący
KONSTANTY MARIA SOPOĆKO

Członkowie
WALDEMAR ANDRZEJEWSKI
ANTONI BORATYŃSKI
ANDRZEJ HEIDRICH
GUSTAW MAJEWSKI
TADEUSZ PIETRZYK
ZBIGNIEW RYCHLICKI
MARIAN SZTUKA
STANISŁAW TOPFER
JERZY TREUTLER
LEON URBAŃSKI
JÓZEF WILKOŃ
DANUTA ŻUKOWSKA

Komisarz wystawy
MATEUSZ GAWRYŚ

Sekretarz wystawy
KRZYSZTOF RACINOWSKI

Książka jest dziełem, którego kształt tworzy autor, wydawca, wyobraźnia artysty i wykonawstwo poligraficzne. Ostatecznym celem wszystkich tych działań powinno być uzyskanie jednorodnego w treści i formie dzieła o wysokich walorach merytorycznych i artystycznych.

Czy książka polska osiągnęła rangę takiego dzieła?

Organizując wystawę „Sztuka książki” środowisko artystów, których wiąże praca nad książką, pragnie postawić to pytanie wszystkim. Pragnie unaocznic wagę problemu artystycznej wartości książki polskiej. Chcemy otwartej dyskusji o książce i jako pierwsi przedstawiamy nasze aktualne możliwości i nasze zamiary.

Oczekujemy przede wszystkim surowej krytyki i oceny naszej pracy. Wierzymy jednak, że wystawa spowoduje również wypowiedzi pisarzy i krytyków, edytorów i producentów książki wskazując sposoby poprawy także na tych odcinkach, które pozostają poza zasięgiem intencji artystycznych grafika.

Podstawowym założeniem konstrukcyjnym wystawy było ukazanie książki jako całości, jako wyniku świadomego działania artystycznego. Jeśliby nie udało się nam w pełni wykonać tego programu, będzie to jeszcze jeden dowód na istnienie ostro zarysowanego problemu książki — jako dzieła wymagającego dopracowania we wszystkich elementach składowych.

Mamy nadzieję, że wystawa „Sztuka książki” uświadomi edytorom, artystom i poligrafom konieczność ściślejszej i bardziej konsekwentnej współpracy, ponieważ dzieła które tworzą, mogą tworzyć tylko wspólnie.

Komitet Organizacyjny

Mówi się o słabnięciu roli słowa drukowanego i sukcesie obrazu. Jako jeden z przykładów służy tu fakt, że w końcu lat 60-tych młodzież połowy świata sięgnęła po postery, które zawierają najszybszy, bo lapidarny, „totalny”, bo ponadnarodowy język piktogramu czy ideogramu. Coraz bardziej liczy się dziś czas odbioru komunikatu, dzień w dzień jesteśmy atakowani przez wiele różnych środków przekazu i wygrywa wśród nich ten, który skondensowaną treść wyrazi najbardziej dynamicznie. Jest to jedna strona dzisiejszej sytuacji kulturowej, zmiennej bo poganianej rozwojem techniki, technologii, świadomości. W płaszczyźnie komunikatu obok książki i gazety, radia i TV stoi plastyka, czy szerzej — sztuka. Warto zauważyć jak radykalnie w ciągu ostatniego dziesięciolecia zmienił się w niej układ artysta — odbiorca. Coraz szerszy zakres ma interwencja plastyka w nasze otoczenie, zarówno to przemysłowe, jak i unikalne, tworzone na prawie dzieła sztuki. Działalność plastyka rzadziej już dotyczy pojedynczych obiektów tworzonych w odosobnieniu pracowni, częściej natomiast artysta stara się oddziaływać na dużą przestrzeń, podporządkowując ją swojej woli i wyobraźni. Z widzem natomiast zaczyna się wchodzić w układ partnerski — niewolny zresztą od momentów prowokacji, tak jak nigdy nie jest od niej wolne jakiegokolwiek dzieło. Układ ten przewiduje udział widza nie tylko w odbiorze przedmiotu sztuki, ale i w jej współtworzeniu. Plastyka ożywa dziś w wielorakim sensie: oddziaływują na nią film, przemysł, nauka; na wzór maszyny wprowadza się do niej element kinetyki, na wzór teatru — akcję, ponadto rozrastając się w trzech wymiarach ogarnia ona swoim dziełem widza, wzbogacając się o jego obecność, a więc ruch. Dawna statyka procesu kontemplacji ustępuje powoli miejsca nowemu obrzędowi „zabawy wyobraźni”. Zamiast obrazu lub rzeźby w dawnym rozumieniu rzeczy, spotykamy teraz często

zadysponowane przez twórców „sytuacje”, „zdarzenia”, „koncepty”, mamy do czynienia z teatrem przedmiotów i ludzi.

Zwielokrotniony w stosunku do dawnego, obszar sztuk wizualnych dzieje się na ulicy, w galerii, w domu towarowym, na ekranie TV, i zagarnia w swój obręb coraz więcej świadomych lub nieświadomych tego uczestnictwa świadków.

*

Dlaczego wydaje mi się, że wstęp do wystawy sztuki książki wymaga własnego wstępu? Bowiem w zakresie zjawisk kultury nie ma w zasadzie obwodów zamkniętych. Wokół nas zmienia się świat, idee, pojęcia, fakty. Powoli klaruje się nowa estetyka uwarunkowana inną skalą i sytuacją uczestnictwa w kulturze, otwarta na pojęcia czasu i przestrzeni, zjawiska mikro i makrokosmosu, na psychologię jednostki i zbiorowości. Sztuka istnieje jako żywa, zielona gałąź dopóty, dopóki odbija zachodzące wokół zmiany i na nie reaguje. Tyczy się to także, a może przede wszystkim, wartości najpowszechniejszej — sztuki książki. Truizmem byłby cytat, że my tworzymy książki, a one tworzą nas. I przypomnienie, że książką przyspiesza się postęp, ale i go hamuje.

Jeżeli w zakresie sztuk wizualnych dokonywana jest rewaloryzacja pojęć estetycznych i zmienione są mechanizmy sprzęgające sztukę ze społecznością, tak, aby mogła ona pasować do sytuacji jutra, to samo obowiązuje książkę. Na świecie dostrzega się zresztą konieczność ewolucji formy książki i lokuje ją w centrum uwagi psychologów, socjologów, teoretyków komunikacji wizualnej i kultury masowej. Tylko u nas te sprawy nie przeszły jeszcze ze stanu uśpienia w stan dyskusji. Wystawa stwarza okazję do narodzin problemu.

*

Od zwoju papirusowego, którego żywot trwał cztery tysiące lat, przez tysiącletni okres rękopiśmiennego kodeksu i pięćsetletni druku, każdy historyczny etap zapisu trwał krócej. Dzisiejsza rewolucja książki ma dwojaki aspekt, czyni bowiem z niej prawdziwie masowy środek przekazu o stale usprawnianej funkcji, ale także poddaje ją innowacjom związanym z postępem techniki.

Dzisiejsza książka przestaje być pomnikiem, a staje się artykułem prawdziwie powszednim. Sprzęgnięta z jej produkcją fotografia, elektrostatyka i elektronika nie szanują tradycyjnych wzorów piękna, kierując się swoimi, i dyktują nowy kształt materialny. Ale jest w tym tylko prawidłowość.

*

Historia polskiej książki ma karty bogate i uboższe, ale jest w jej rozwoju — jak zresztą w życiu każdej sztuki — indywidualna ciągłość stylistyczna, niezbyt jeszcze do końca rozpoznana.

Najpiękniejsze zabytki i wspomnienia pozostawił po sobie późny gotyk i renesans, późniejszy regres był spowodowany po części sytuacją historyczną, po części zaś brakiem wybitniejszych indywidualności na tym polu. W romantyczno-narodowych, a potem pozytywistycznych działaniach XIX wieku rola książki nabrała nowego, współczesnego

już znaczenia. Pojawiły się talenty graficzne artystów rozumiejących jej własne racje, jak choćby niedoceniony do dziś Wincenty Smokowski, czy później — Stanisław Wyspiański, reformator estetyki i warsztatu książki. XX wiek przyniósł gruntowną rewizję wartości historycznych, przeprowadzoną na gruncie typografii i obrazu ilustracyjnego przez pokolenie formistów i konstruktywistów. Kiedy czas łagodził ostrość tych programów, zapaliła się gwiazda polskiej ksylografii, bliska książce z tradycji i wyboru. Lata powojenne rozwinęły wydatnie pracę wydawnictw, kształt książki nie uległ jednak zasadniczej zmianie. Zwiększyło się jedynie miejsce i rola ilustracji w książkach dla dzieci. Wraz z dużym dopływem plastyków do strefy książki na początku lat 50-tych, jej strona ilustracyjna ulega dynamizacji; przy osłabionej uwadze dla typografii i wykonawstwa obraz stanowić będzie odtąd główny atut naszych druków. Podobnie jak w plakacie czy scenografii, ugruntowała się wówczas tendencja do swobodnej, bardzo malarskiej ekspresji graficznej, będąca jakby wykładnią „polskiego stylu”. W ostatnim dziesięcioleciu plastyka książkowa uległa — wraz z całą sztuką wizualną — dalszej ewolucji, rozwijając się i rozwarstwiając stylistycznie. Nie dorównywały jej w tym kroku inne aspekty książki jako przedmiotu estetycznego, co dało zwrotnie nawet zjawisko pewnej stagnacji, czy tylko apatii wśród grafików. Polska ilustracja bierze nagrody w Bratysławie, Brnie, Sao Paulo, Bolonii — ale zwycięzcą w tych konfrontacjach jest wyobraźnia naszych artystów. Kiedy polski wydawca zdobędzie złoty medal, nie wiadomo.

Tak się składa, że architekturą i grafiką książki nie interesowano się u nas zbyt ani teoretycznie, ani krytycznie, ani organizacyjnie. A byłby już najwyższy czas pobudzić pomysłowość i ambicje wszystkich zainteresowanych stron. Istnieje w granicach książki wiele tematów dotąd nie rozwiązanych, jak choćby obrazkowa książka dla wieku przedszkolnego, serie masowe ze wszystkich dziedzin literatury, sztuki i wiedzy, podręcznik szkolny. Należy obudzić dla hasła książki malarzy, rzeźbiarzy, fotografików, artystów interdyscyplinarnych i wszystkie inne talenty twórcze, bez oglądania się na specjalizację. Do odrodzenia pozostaje wreszcie strefa typografii i litery, niekochany temat szkół artystycznych i pracowni graficznych wydawnictw.

Potrzeba nam jak najwięcej wystaw problemowych, przeglądowych i indywidualnych, dyskusji wewnętrznych i ze światem, wielu otwartych konkursów, może nawet specjalnej galerii, wielu nowoczesnych opracowań z zakresu komunikacji wizualnej w szerokim historycznym i porównawczym widzeniu. Trzeba więcej miejsca dla spraw estetyki książki w pismach fachowych i społeczno-kulturalnych. I po prostu codziennej świadomości, że książka wprowadza w świat wyższych wartości.

Jej masowość i wszechobecność nie zmieniają faktu, że jest to w jakimś stopniu opuszczone dziecko naszej dzisiejszej kultury.

Danuta Wróblewska

Nie pierwszy już raz w salach „Zachęty” witamy ekspozycję grafiki książkowej. To ogólne określenie jest tematycznie bliskie wystawie a zarazem o tyle zwykle nieprecyzyjne, że wciąż wymaga komentarzy. Grafika książkowa, architektura książki, typografia książki oto trzy definicje najczęściej używane. Za każdą z nich kryje się trochę inny warsztat twórczy, inne koncepcje i nadzieje, inne rezultaty.

Wydać intelektualnie poznawczą, funkcjonalnie ukształtowaną a zarazem estetycznie wzorową książkę to zadanie wcale niełatwe. Organizatorem takich starań od strony autora i koncepcji edycji są wydawcy, realizatorem materialnych zamierzeń jest oczywiście poligrafia, a opiekunem całości formy zewnętrznej — kto? Czy jest to grafik lub typograf? Czy jest to szef lub inspektor produkcji wydawnictwa? A może redaktor książki lub ktoś inny? Utrwalony w Polsce styl pracy nad powstaniem książki to teoretycznie biorąc świadoma i bliska kooperacja autorów, grafików-typografów, wydawnictw i drukarni. Wybrane rezultaty tej współpracy z ostatnich lat znalazły się w salonach „Zachęty”.

O ile organizowane dotychczas przeglądy np. roczne konkursy wydawców na najlepiej wydane książki stanowiły przegląd tego co chcieli pokazać głównie wydawcy, to wystawa Sztuka Książki jest obrazem inicjatywy i poglądów środowiska grafików. Ekspozycje nadeszły wg ich wyboru i uznania, ocenionego przez jury. Jest to więc raczej jakby wystawa NIEZALEŻNYCH, zaproszonych wspólnie przez Ministerstwo Kultury i Sztuki i Związek Polskich Artystów Plastyków. Zaprezentowano głównie gotowe książki lub ich fragmenty. Zgłoszono nowe propozycje, które być może antycypują nowe kierunki stale oczekiwanych nowych form edytorskich. Istotą tych propozycji jest zwykle typografia.

Zastanówmy się więc przez chwilę nad stanem i potrzebami typografii książki. Umówmy się jednak, aby pod tym pojęciem rozumieć wszystkie komponenty składające się na gotowy egzemplarz książki. Jako przedmiot obrotu kulturalnego dopiero taki gotowy egzemplarz jest efektem pracy autora i grafika, fotografa i redaktorów a także współtwórców tj. producentów papieru, farby i druku.

Stan obecny, zresztą nieraz już omawiany, nie przedstawia się różowo. Krytykowany kąśliwie lub życzliwie stale budzi „dobre nadzieje na przyszłość”. Szczegółowy opis mankamentów nie sprawi satysfakcji ani piszącemu ani czytającemu te słowa. Zresztą jest ogólnie biorąc znany. Mniej natomiast dotąd mówi się w konkretnych rozmowach o potrzebach lub racjonalnych kierunkach kształtowania książki. O niektórych sprawach miałem możliwość niedawno się wypowiedzieć na łamach „Projektu”, nie będę ich więc tutaj powtarzał. Natomiast wydaje mi się, że na podstawie krajowych i zagranicznych doświadczeń można by wybrać kilka zakresów działania stale aktualnych dla podnoszenia kultury produkcji książki. Wymienię trzy:

1. Zwiększanie opieki nad kształtowaniem lepszej formy książki, jako dobra kultury poddającego się chętnie takim zabiegom. Opiekę tę powinni sprawować osobiście najbardziej uwrażliwieni graficy.
2. Zweryfikowanie uznanych kanonów estetycznych pod kątem realizacji zasady „najlepsza treść w najlepszej formie”.
3. Wyraźne podniesienie standardu produkcji poligraficznej czyli równanie w górę do najlepszych wzorców aktualnych i zmieniających się światowych standardów książki.

Te trzy kierunki działania to zarazem jakby trzy mandaty jakie przyznaje twórcom środowisko czytelnicze, spragnione kultury słowa — sprzężonej z kulturą formy. Dotyczy to wszystkich standardów książki a zwłaszcza tych najpopularniejszych wydań masowych. Fakt, że są tanie sprawia, że tym bardziej warte są opieki grafików i typografów.

Rzeczą krytyków lub oceniających nie jest kreślenie programów, planów i zadań. Robią to zawodowi wydawcy — mecenasami książki. Dobrze jest jednak przy okazji wystawy w „Zachęcie” i Dni Oświaty, Książki i Prasy, w wigilę jubileuszu 500-lecia przeniesienia do Polski kultury druku spojrzeć na potrzeby konieczności wypracowania nowych form książki zaspokajających środowisko autorskie i czytelnicze.

Eksplozja informacji zwiększa konieczność coraz bardziej funkcjonalnego obrazowania tekstów drukowanych. Wynika to z elastycznej konkurencji i szybkości informacji radiowo-telewizyjnej. Wykwitłe na Zachodzie oszałamiające efekty drukowanej propagandy lub reklamy albo tzw. typografii urbanistycznej (urban-typography) nie są życzliwe dla form (np. książek) szarych i sierocych.

Nowa typografia to przede wszystkim typografia interesująca. Nowa typografia to zwykle nieuchronne starcie pomiędzy sztampą i rutyną a inwencją. Nowa typografia to kształt adekwatny do tempa naszego życia. Tutaj będą musiały już wykształcić się nowe wzorce książek:

- do kontemplacyjnego „smakowania” tekstów,
- do wizualnego wsparcia podręcznikowych form dydaktycznych,
- reprodukcyjnie wiernych pod względem kolorystycznym i fakturowym,

- poradnikowych, encyklopedycznych, zwykle konsumowanych metodą selektywną,
- o nowych pokładach inwencji lepiej służącej dzieciom i młodzieży;
- a także książki składopisowe zapewniające taniość i szybkość powielanej informacji.

Wszystkie one nie będą mogły powstać bez myśli, ręki i serca grafików-typografów. Świadomi jesteśmy przy tym faktu, iż fundamentem dobrej typografii stale było i pozostanie dobre liternictwo drukarskie.

Twórca, dysponujący wyrobionym smakiem estetycznym i stosujący właściwe środki ekspresji plastycznej (dobór formy stosownej do treści) potrafi przy pomocy odpowiednio dobranych krojów, odmian i gradacji pism, układu słów i stronicy wyrazić ideę tekstu autorskiego. W ten sposób pomaga on w tworzeniu korzystnego klimatu niezbędnego dla wywołania u czytającego pożądaných asocjacji. Ambitni typografowie dążą do tego, aby ich projekty tworzyły wciąż nowe fakty estetyczne, coraz to nowe inscenizacje myśli autorów. Dlatego m.in. stale poszukują oni coraz lepszych pism drukarskich. Wiedzą, że dobre pisma mają wartości impresyjne, mogą być odbierane emocjonalnie. Starają się więc, w toku empirycznego działania poznać walory kroju, stale szukają świeżych zastosowań znaków w projektowanych układach graficznych i typograficznych.

Myślę, że w tym sensie wystawa stwarza szanse do porównań, do ustalenia miejsca polskiej sztuki książki w roku 1973, Roku Nauki Polskiej.

Roman Tomaszewski

Autorzy prac

- ✓ Waldemar ANDRZEJEWSKI
- ✓ Jolanta BARĄCZ
- ✓ Andrzej BERTRANDT
- ✓ Teresa BERZOWSKA
- ✓ Stefan BERNACIŃSKI
- ✓ Czesław BIENIEK
- ✓ Krystyna BIENIEK
- ✓ Bohdan BOCIANOWSKI
- ✓ Jan BOKIEWICZ
- ✓ Antoni BORATYŃSKI
- ✓ Andrzej BORECKI
- ✓ Bożena BRATKOWSKA
- ✓ Maria BRODACKA
- ✓ Janusz BRUCHNAŁSKI
- ✓ Władysław BRYKCYŃSKI
- ✓ Bogdan BUTENKO
- ✓ Hanna CZAJKOWSKA
- ✓ Józef CZERWIŃSKI
- ✓ Zofia DAROWSKA
- ✓ Andrzej DAROWSKI
- ~~Jerzy DESSELBERGER~~
- ✓ Krzysztof DOBROWOLSKI
- ✓ Barbara DUTKOWSKA
- ✓ Emilia FREUDENREICH
- ✓ Wojciech FREUDENREICH
- ✓ Ewa FRYSZTAK
- ✓ Ewa GARGULIŃSKA
- ✓ Mateusz GAWRYŚ
- ✓ Janusz GRABIAŃSKI
- ✓ Wiesława GROSSET-STUDENCKA
- ✓ Halina GUTSCHE-SIEWIERSKA
- ✓ Andrzej HEIDRICH
- ✓ Hubert HILSCHER
- ✓ Maria HISZPAŃSKA-NEUMANN
- ✓ Leszek HOŁDANOWICZ
- ✓ Leonia JANECKA
- ✓ Jarosław JASIŃSKI
- ✓ Jerzy JAWOROWSKI
- ✓ Janina KAMIŃSKA
- ✓ Julitta KARWOWSKA
- ✓ Stanisław KAZIMIERCZAK
- ✓ Jerzy KĘPKIEWICZ
- ✓ Barbara KONARZEWSKA
- ✓ Aleksandra KONIOR
- ✓ Danuta KONWICKA
- ✓ Wiesław KOSIŃSKI
- ✓ Jerzy KOTARBA
- ✓ Maria KRAJEWSKA
- ✓ Andrzej KRAJEWSKI
- ✓ Hanna KRAJNIK
- ✓ Irena KURAN-BOGUĆKA
- ✓ Janina KRZEMIŃSKA
- ✓ Andrzej KRZYSZTOFORSKI
- ✓ Krzysztof LENK
- ✓ Zbigniew ŁOSKOT
- ✓ Maria
- ✓ ŁUSZCZKIEWICZ-JASTRZĘBSKA
- ✓ Maria MACKIEWICZ
- ✓ Wiesław MAJCHRZAK
- ✓ Bogumiła MALEC
- ✓ Krystyna MICHAŁOWSKA
- ✓ Jan Samuel MIKLASZEWSKI
- ✓ Jerzy MILLER
- ✓ Jan MŁODOŻENIEC
- ✓ Elżbieta MURAWSKA
- ✓ Marian MURAWSKI
- ✓ Andrzej NOWACZYK
- ~~Helena NOWAK-MROGZEK~~
- ✓ Tadeusz PIETRZYK
- ✓ Andrzej PILICH
- ✓ Mieczysław PIOTROWSKI
- ✓ Stanisław PORADA
- ✓ Roman PROKULEWICZ
- ~~Lech PRZYBYŁSKI~~
- ~~Barbara~~
- ~~PSZCZOLKOWSKA-KASTEN~~
- ✓ Krzysztof RACINOWSKI
- ✓ Stanisław ROZWADOWSKI
- ✓ Zbigniew RYCHLICKI
- ✓ Stefan RZEPECKI
- ✓ Jerzy SAJDAK
- ✓ Ewa SALAMON
- ✓ Olga SIEMASZKO
- ✓ Jacek SIEROCIŃSKI
- ✓ Konstancy Maria SOPOĆKO
- ✓ Elżbieta SROKOWSKA
- ✓ Jerzy SROKOWSKI
- ✓ Marian STACHURSKI
- ✓ Irena STANKIEWICZ
- ✓ Janusz STANNY
- ✓ Stanisław STOSIEK
- ✓ Andrzej STRUMIŁŁO
- ✓ Karol SYTA
- ✓ † Jan Marcin SZANCER
- ✓ Marian SZTUKA
- ✓ Ryszard ŚWIĘTOCHOWSKI
- ✓ Barbara ŚWIDZIŃSKA
- ~~Krystyna TARKOWSKA~~

Maria Jhnatowicz (Krajewska?)

René Mulacz 15-12

St. Karłowicz

- ✓ Włodzimierz TERECHOWICZ
- ✓ Henryk TOMASZEWSKI
- ✓ Janusz TOWPIK
- ✓ Bożena TRUCHANOWSKA
- ✓ Antoni UNIECHOWSKI
- ✓ Leon URBAŃSKI
- ✓ Maria USZACKA
- ✓ Alicja WAHL
- ✓ Teresa WILBIK
- ✓ Józef WILKOŃ
- ✓ Franciszek WINIARSKI
- ✓ Helena WINOGRADOW-MATUSZEWSKA
- ✓ Zdzisław WITWICKI
- ✓ Janina WŁODARSKA
- ✓ Anna WŁÓCZEWSKA
- ✓ Małgorzata WYKAWA
- ✓ Janusz WYSOCKI
- ✓ † Stanisław ZAMECZNIK
- ✓ Halina ZAKRZEWSKA
- ✓ Bogdan ZIELENIEC
- ✓ Maria ZIEMBIŃSKA
- ~~Waldemar ŻACZEK~~
- ✓ Danuta ŻUKOWSKA

✓ Marij Uobanier

Barbara Ziembicka

Projekt ekspozycji
ANDRZEJ STRUMIŁŁO

Projekt plakatu
WALDEMAR ANDRZEJEWSKI

Opracowanie graficzne katalogu
KRZYSZTOF RACINOWSKI

WDA-1. Zam. 6069/73. 1200. Cena zł 5.—. R-56.

